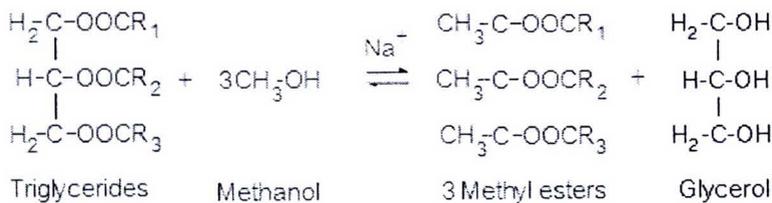

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

วิกฤตการณ์ด้านเชื้อเพลิงจากปิโตรเลียมซึ่งเป็นแหล่งพลังงานหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนเครื่องยนต์ของโลกมีมากขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นจากการคาดการณ์ว่าแหล่งน้ำมันปิโตรเลียมกำลังจะหมดลงในอีก 50 ปีข้างหน้า รวมถึงปัญหาทางภาคการเกษตรด้านผลผลิตล้นตลาด ราคาตกต่ำและที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อให้เกิดภาวะโลกร้อน ปัญหาต่างๆเหล่านี้ทำให้มีการมองหาพลังงานทางเลือกใหม่มาทดแทน ซึ่งไบโอดีเซลเป็นเชื้อเพลิงทางเลือกอันดับต้นๆที่นำมาใช้ทดแทนเชื้อเพลิงจากปิโตรเลียม โดยมีไตรกลีเซอไรด์ที่อยู่ในน้ำมันพืชและไขสัตว์ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบหมุนเวียนที่ยั่งยืนเป็นสารตั้งต้น การผลิตไบโอดีเซลนิยมทำผ่านกระบวนการทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์กับแอลกอฮอล์เพื่อผลิตเป็นเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน (ไบโอดีเซล) ดังสมการในรูปที่ 2.1 และได้กลีเซอรอลเป็นผลิตภัณฑ์ข้างเคียง (by-product)

รูปที่ 2.1 สมการเคมีทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์กับเมทานอล

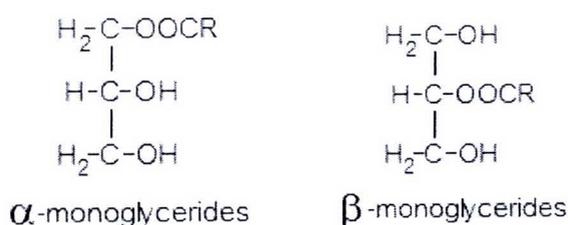
ปัจจุบันปริมาณกลีเซอรอลที่ผลิตได้จากกระบวนการทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันมีมากขึ้นตามความต้องการและปริมาณการใช้ไบโอดีเซลเป็นเชื้อเพลิงทดแทน โดยไบโอดีเซล 90 กิโลกรัมที่ผลิตได้จะเกิดกลีเซอรอลเป็นผลิตภัณฑ์ข้างเคียง 10 กิโลกรัม เมื่อนำกลีเซอรอลมาทำให้บริสุทธิ์ขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นในการสังเคราะห์สารเคมีเพิ่มมูลค่า (value-added chemicals) ได้หลากหลายชนิด เช่น โมโนกลีเซอไรด์ (monoglycerides) หรือกรดไขมันโมเลกุลเดี่ยวของกลีเซอรอล (fatty acid monoesters of glycerol) ซึ่งเป็นหนึ่งในอนุพันธ์ของกลีเซอรอลที่นิยมใช้เป็นอิมัลซิฟายเออร์ (emulsifiers) ในอุตสาหกรรมอาหาร ยา และเครื่องสำอาง เป็นต้น [1,2]

โมโนกลีเซอไรด์สามารถสังเคราะห์ผ่านทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของไขมันหรือเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันโดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดกรดหรือเบส โดยเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์เป็นดินเหนียวชนิดหนึ่งที่มีสมบัติเป็นเบส ซึ่งน่าจะนำมาใช้ในการเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันแต่ลักษณะโครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ไม่เหมาะสำหรับการใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาโดยตรง เนื่องจากมีระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นหรือรูพรุนที่แคบ ซึ่งจะส่งผลให้สารตั้งต้นที่มีโมเลกุลขนาดใหญ่แพร่เข้าไปเกิดปฏิกิริยาได้ยาก นอกจากนั้นภายในช่องว่างระหว่างชั้นมีไอออนประจุลบ (anion) ที่มีความเป็นเบสต่ำ เช่น คาร์บอเนต (CO_3^{2-}) จึงนิยมนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ไปผ่านกระบวนการปรับปรุงลักษณะสมบัติด้วยวิธีต่างๆ ก่อนใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา งานวิจัยนี้สนใจศึกษาการสังเคราะห์แมกนีเซียม-อะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์และการปรับปรุงลักษณะสมบัติด้วยการสอดแทรกแอลคอกไซด์ไอออนเข้าไปภายในช่องว่างระหว่างชั้นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่สังเคราะห์ได้เพื่อขยายระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นหรือรูพรุนและเพิ่มสมบัติความเป็นเบสให้มีความเหมาะสมต่อการเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของเมทิลลอรเรตกับกลีเซอรอลในการสังเคราะห์โมโนกลีเซอไรด์

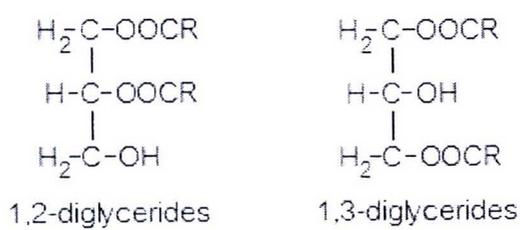
2.2 การสังเคราะห์อนุพันธ์กลีเซอไรด์ (synthesis of glyceride derivatives) [2,3]

การสังเคราะห์อนุพันธ์กลีเซอไรด์ในระดับอุตสาหกรรมนิยมใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์ (homogeneous catalyst) ชนิดกรด เช่น กรดซัลฟิวริก (H_2SO_4) กรดฟอสฟอริก (H_3PO_4) และตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์ชนิดเบส เช่น โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ (KOH) ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์เป็นกลีเซอไรด์ผสมของ โมโน-, ได- และไตรกลีเซอไรด์ในสัดส่วน 40, 50 และ 10 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักตามลำดับ และจำเป็นต้องนำไปกลั่นแยกโมเลกุลให้ได้อนุพันธ์ที่มีความบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้พลังงานสูงและทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม นอกจากนั้นการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธ์ต้องมีขั้นตอนการสะเทิน (neutralization) เพื่อหยุดปฏิกิริยาทำให้เกิดสบู่และเกลือในปริมาณมาก ดังนั้นจึงมีการพัฒนาตัวเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธ์ (heterogeneous catalyst) มาใช้ในกระบวนการสังเคราะห์โมโนกลีเซอไรด์แทนเพื่อลดปัญหาดังกล่าวเนื่องจากมีข้อดี คือ ตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดนี้แยกออกจากผลิตภัณฑ์ได้ง่าย มีการเลือกจำเพาะต่อการเกิดผลิตภัณฑ์สูง ช่วยลดขั้นตอนการสะเทินและลดพลังงานที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ให้บริสุทธิ์

อนุพันธ์กลีเซอไรด์ที่ได้รับความนิยมมี 2 ชนิด ได้แก่ โมโนกลีเซอไรด์และไดกลีเซอไรด์ [4] โครงสร้างของโมโนกลีเซอไรด์ แบ่งออกเป็น 2 ไอโซเมอร์ คือ α -โมโนกลีเซอไรด์ และ β -โมโนกลีเซอไรด์ ดังรูปที่ 2.2 ส่วนไดกลีเซอไรด์ก็มี 2 ไอโซเมอร์ เช่นกัน คือ 1,2-ไดกลีเซอไรด์ และ 1,3-ไดกลีเซอไรด์ ดังรูปที่ 2.3

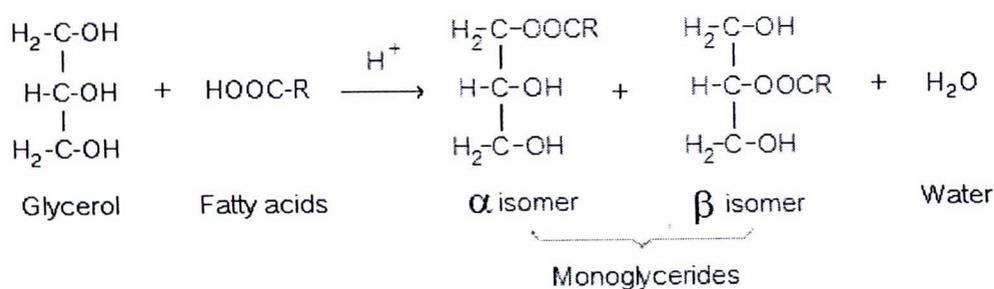
รูปที่ 2.2 โครงสร้างทางเคมีทั่วไปของโมโนกลีเซอไรด์

รูปที่ 2.3 โครงสร้างทางเคมีทั่วไปของไดกลีเซอไรด์

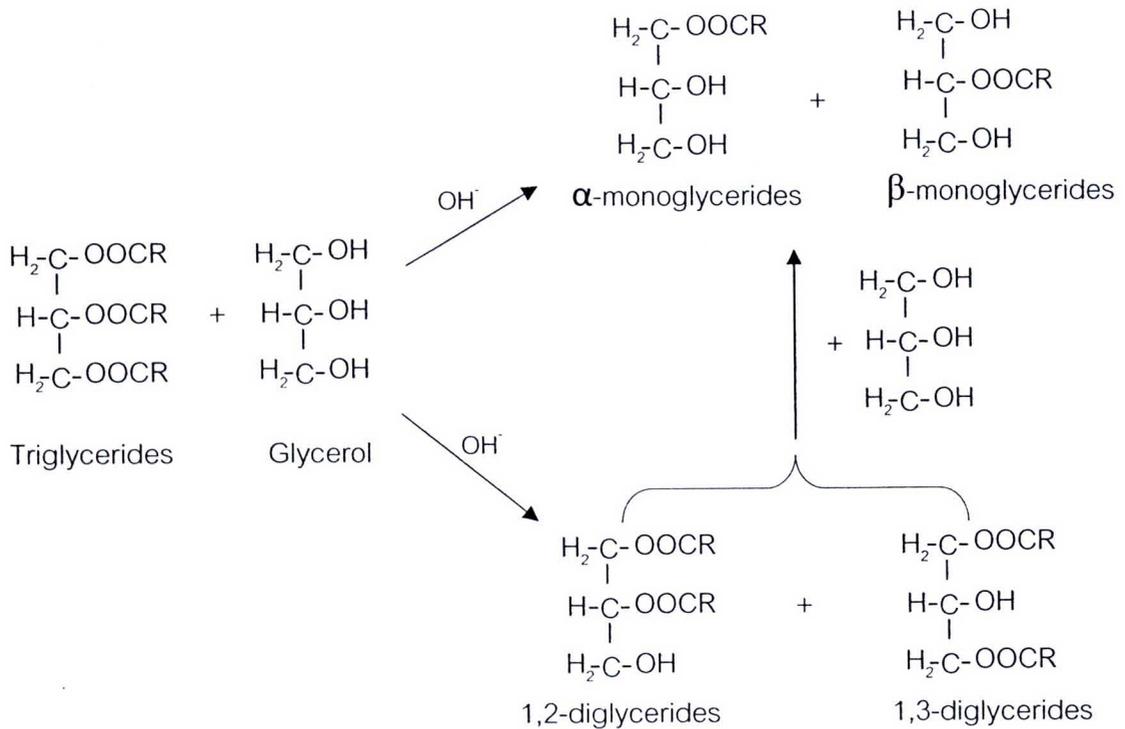
ในอุตสาหกรรมอนุพันธ์กลีเซอไรด์สามารถสังเคราะห์ได้จาก 2 ปฏิกิริยาหลัก ได้แก่

1) เอสเทอริฟิเคชัน (esterification) ของกรดไขมัน (fatty acid) หรือกรดคาร์บอกซิลิก (carboxylic acid) กับกลีเซอรอล โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์หรือวิวิธพันธุ์ชนิดกรด ภายใต้ภาวะไนโตรเจน ดังรูปที่ 2.4

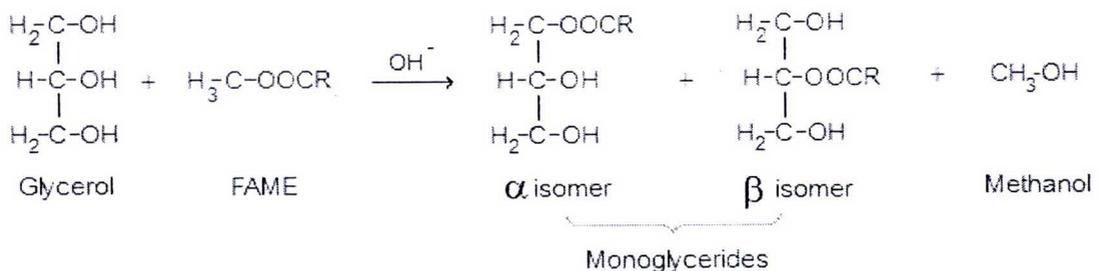

รูปที่ 2.4 สมการเคมีเอสเทอริฟิเคชันของกลีเซอรอลกับกรดไขมัน

2) ทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน (transesterification) ของไตรกลีเซอไรด์หรือเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน (fatty acid methyl esters ; FAME) กับกลีเซอรอล โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์หรือวิธีพ่นธุ้ชนิดเบส ภายใต้ภาวะไนโตรเจน ดังรูปที่ 2.5 และ 2.6 ตามลำดับ

รูปที่ 2.5 สมการเคมีทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์กับกลีเซอรอล

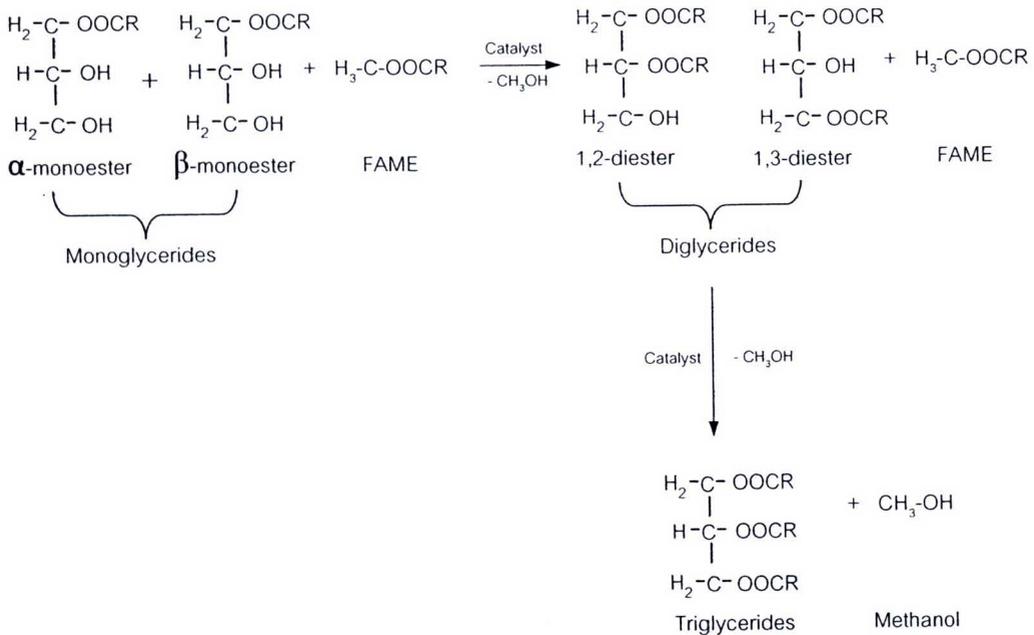

รูปที่ 2.6 สมการเคมีทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอล

ทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอลเป็นปฏิกิริยาที่นิยมใช้ในการสังเคราะห์โมโนกลีเซอไรด์ เนื่องจากใช้เวลาในการเกิดปฏิกิริยาน้อยกว่าเมื่อเทียบกับเอสเทอร์ฟิเคชันของกรดไขมันกับกลีเซอรอล โดยเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันที่ใช้เป็นสารตั้งต้นได้มาจากกระบวนการเมทานอลิซิส (methanolysis) ของไตรกลีเซอไรด์ในน้ำมันพืชหรือไขสัตว์

ซึ่งสามารถแยกให้บริสุทธิ์ได้ง่ายและมีฤทธิ์กัดกร่อนน้อยกว่ากรดไขมัน นอกจากนั้นการใช้เมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันในทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันมีข้อดีกว่าการใช้ไตรกลีเซอไรด์โดยตรงเป็นสารตั้งต้น เนื่องจากเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันมีขั้วมากกว่าไตรกลีเซอไรด์จึงละลายเข้ากับกลีเซอรอลได้มากกว่า ปฏิกริยาจึงเกิดได้ที่อุณหภูมิไม่สูงมาก คือ ระหว่าง 120-230 องศาเซลเซียส ขณะที่ทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์กับกลีเซอรอลต้องใช้อุณหภูมิสูงประมาณ 260 องศาเซลเซียส

โมโนกลีเซอไรด์ที่เกิดผ่านทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอลสามารถเกิดปฏิกิริยาต่อเนื่องกับสารตั้งต้นเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันได้เป็นไดกลีเซอไรด์และไตรกลีเซอไรด์ ตามลำดับ ดังรูปที่ 2.7 ซึ่งโมโนกลีเซอไรด์ที่สังเคราะห์ผ่านเอสเทอร์ฟิเคชันของกลีเซอรอลกับกรดไขมันก็สามารถเกิดปฏิกิริยาต่อเนื่องแบบเดียวกันนี้ได้เช่นกัน

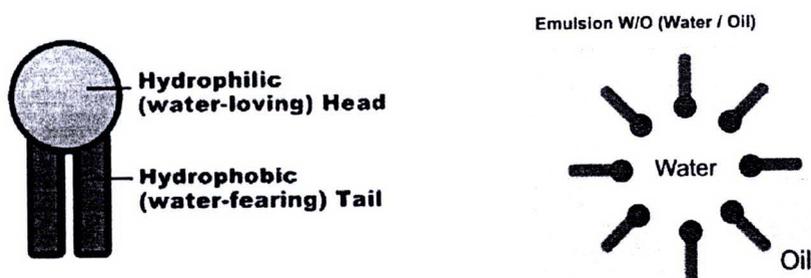

รูปที่ 2.7 สมการเคมีทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของโมโนกลีเซอไรด์ ไดกลีเซอไรด์และไตรกลีเซอไรด์กับเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน

อนุพันธ์กลีเซอไรด์นิยมนำมาใช้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ [5] เช่น

- 1) สารอิมัลซิฟายเออร์ (emulsifier) ในอุตสาหกรรมอาหาร ยา และเครื่องสำอางค์ เนื่องจากลักษณะโครงสร้างของโมโนกลีเซอไรด์และไดกลีเซอไรด์คล้ายสารลดแรงตึงผิว (surfactant) คือ มีส่วน

หัวที่ชอบน้ำ (hydrophilic head) และส่วนหางที่ไม่ชอบน้ำ (hydrophobic tail) ดังรูปที่ 2.8 ซึ่งจะช่วย
ให้ส่วนผสมหรือสารออกฤทธิ์ทางยาที่มีลักษณะชอบน้ำและไม่ชอบน้ำเข้ากันได้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วย
เพิ่มความสามารถในการดูดซับยาผ่านผิวหนังได้ด้วย

รูปที่ 2.8 โครงสร้างอย่างง่ายของสารลดแรงตึงผิว [5]

2) สารหล่อลื่น (lubricant) ในอุตสาหกรรมเชื้อเพลิง เช่น น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ (engine oil), น้ำมันหล่อลื่นสำหรับตัดกลึงโลหะ (metal cutting fluid), น้ำมันเกียร์ (gear oil) และ น้ำมันหล่อลื่นพื้นฐาน หรือเรียกว่า Bio-Lubricant เป็นต้น สารหล่อลื่นประเภทเอสเทอร์และพอลิโอเลสเตอร์ (polyesters) มีสมบัติทั่วไปคือ มีค่าดัชนีความหนืด (viscosity index) สูง, จุดไหลเท (pour point) ต่ำ, อัตราการระเหย (Volatility) ต่ำ, อัตราการทนต่อความร้อน (Thermal Stability) สูงและมีความเป็นพิษต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถย่อยสลายได้ง่าย สามารถลดความฝืดและการสึกหรอในเครื่องจักร และช่วยให้ผลิตภัณฑ์หลุดออกจากอุปกรณ์การผลิตได้ง่าย

2.3 การเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน

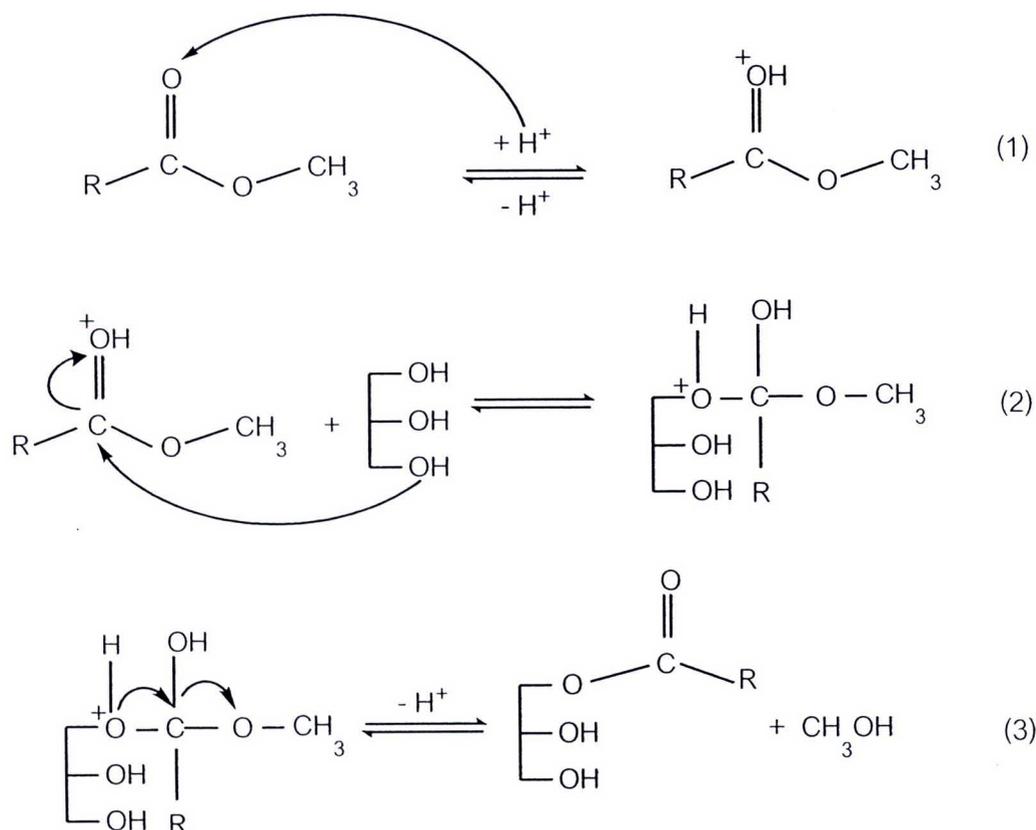
ทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน (transesterification) มีความหมายในเชิงเคมี คือ ปฏิกิริยาการแลกเปลี่ยนหมู่แอลคอกซิล (alkoxyl group, RO-) ของเอสเทอร์ด้วยแอลกอฮอล์

การทำทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันสำหรับการสังเคราะห์อนุพันธ์กลีเซอไรด์เป็นปฏิกิริยาระหว่างเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอลเพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเป็นสารประกอบโมโนกลีเซอไรด์และไดกลีเซอไรด์ ดังแสดงในรูป 2.6 และ 2.7 จากรูป พบว่า 1 โมลของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันทำปฏิกิริยาพอดีกับ 1 โมลกลีเซอรอลเกิดเป็นโมโนกลีเซอไรด์ 1 โมล แต่เนื่องจากปฏิกิริยานี้สามารถผันกลับได้ (reversible) ในทางปฏิบัติจึงต้องใช้ปริมาณกลีเซอรอลให้มากเกินไป เพื่อให้สมดุลเลื่อนไปทางขวาทำให้ได้ผลได้ (yield) ของโมโนกลีเซอไรด์สูงขึ้น โดยตัวเร่งปฏิกิริยาที่ใช้มีทั้งชนิดกรดและเบส ซึ่งกลไกในการเร่งปฏิกิริยาของกรดและเบสจะแตกต่างกัน

แสดงดังรูปที่ 2.9 และ 2.10 ตามลำดับ ในกระบวนการผลิตระดับอุตสาหกรรมนิยมใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดเบสมากกว่า เนื่องจากไม่ก่อให้เกิดปัญหาการกัดกร่อนภายในเครื่องปฏิกรณ์

2.3.1 การเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันด้วยกรด

กลไกการเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอลด้วยกรด แสดงด้วยสมการดังนี้

รูปที่ 2.9 กลไกการเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันด้วยตัวเร่งปฏิกิริยากรด

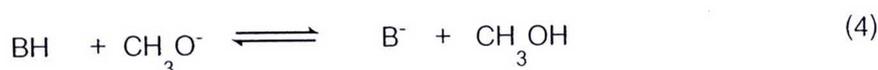
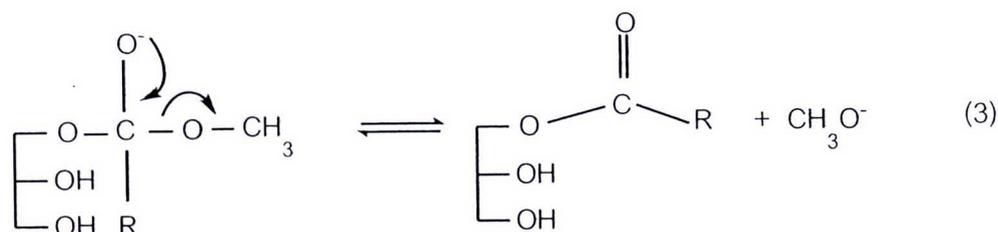
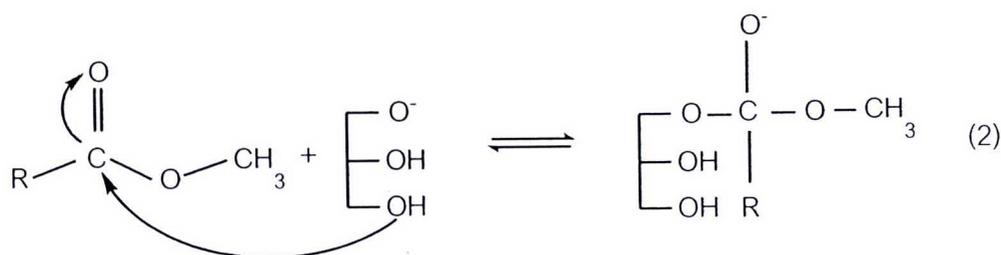
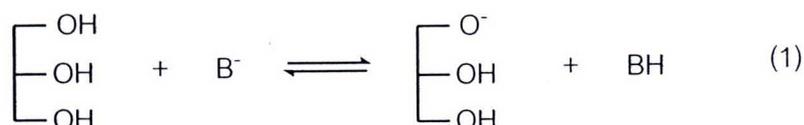
จากรูปที่ 2.9 การเร่งทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันด้วยตัวเร่งปฏิกิริยากรดแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

- (1) โปรตอนเนชัน (protonation) ที่ตำแหน่งหมู่คาร์บอนิล (carbonyl group) ของสารตั้งต้นเอสเทอร์ เกิดเป็นคาร์โบเนียมไอออน (carbonium ion)
- (2) หมู่ไฮดรอกซิลของกลีเซอรอลเข้าทำปฏิกิริยากับคาร์โบเนียมไอออนเกิดเป็นสารตัวกลางทรงสี่หน้า (tetrahedral intermediate) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นกำหนดอัตราเร็วของปฏิกิริยา (rate determining step)

- (3) การจัดเรียงโมเลกุลของสารตัวกลางพร้อมกับดีโปรโตเนชัน (deprotonation) และได้ผลิตภัณฑ์เป็นเมทานอล

2.3.2 การเร่งปฏิกิริยาด้วยเบส

กลไกการเร่งทรานส์เอสเทอริฟิเคชันของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอลด้วยเบส แสดงด้วยสมการดังนี้

รูปที่ 2.10 กลไกการเร่งทรานส์เอสเทอริฟิเคชันด้วยตัวเร่งปฏิกิริยาเบส

จากรูปที่ 2.10 การเร่งทรานส์เอสเทอริฟิเคชันด้วยตัวเร่งปฏิกิริยาเบสแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

- (1) การทำปฏิกิริยาของเบสกับกลีเซอรอลได้กลีเซอไรด์ไอออน (glyceroxide ion) กับเบสที่ถูกดีโปรโตเนต
- (2) กลีเซอไรด์ไอออนเข้าทำปฏิกิริยากับหมู่คาร์บอนิลของเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันเกิดเป็นสารตัวกลางทรงสี่หน้า (tetrahedral intermediate)

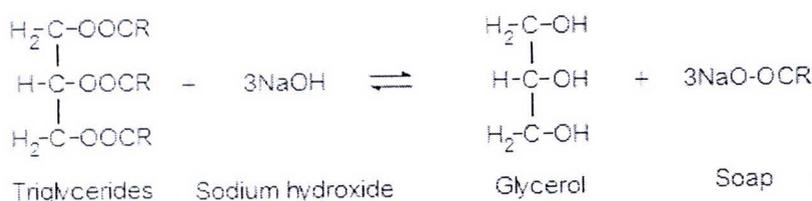
- (3) การจัดเรียงโมเลกุลของสารตัวกลางได้ผลิตภัณฑ์เป็นโมโนกลีเซอไรด์และเมทอกไซด์ไอออน
- (4) ดีโปรโตเนชันของตัวเร่งปฏิกิริยาด้วยเมทอกไซด์ไอออน ซึ่งทำให้ได้เมทานอลเป็นผลิตภัณฑ์ข้างเคียงและตัวเร่งปฏิกิริยาอยู่ในสถานะภาพพร้อมทำงานเช่นเดิม

โมโนกลีเซอไรด์ที่ได้จากปฏิกิริยาระหว่างเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันกับกลีเซอรอลสามารถทำปฏิกิริยาต่อเนื่องกับเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันเกิดเป็นอนุพันธ์ไดกลีเซอไรด์และไตรกลีเซอไรด์ตามลำดับ

2.4 กลีเซอรอล (glycerol) [4,6]

กลีเซอรอลเป็นสารอินทรีย์ประเภทแอลกอฮอล์ มีสูตรเคมีคือ $C_3H_5(OH)_3$ ซึ่งเป็นไตรไฮดริกแอลกอฮอล์ (trihydric alcohol) สมบัติทางเคมีทั่วไปของกลีเซอรอลคล้ายคลึงกับแอลกอฮอล์ อะตอมไฮโดรเจนในหมู่ไฮดรอกซิลมีสมบัติเป็นกรดที่อ่อนมากและสามารถเปลี่ยนเป็นหมู่ฟังก์ชันอื่นได้ง่าย

กลีเซอรอลผลิตได้จากทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์จากน้ำมันพืชและไฮลด์รฟ์ซึ่งเป็นปฏิกิริยาหลักในการผลิตไบโอดีเซลดัง (รูปที่ 2.1) หรือ ผลิตได้จากปฏิกิริยาแซพอนิฟิเคชัน (saponification) ที่ใช้สำหรับการผลิตสบู่ ดังสมการเคมีในรูปที่ 2.11

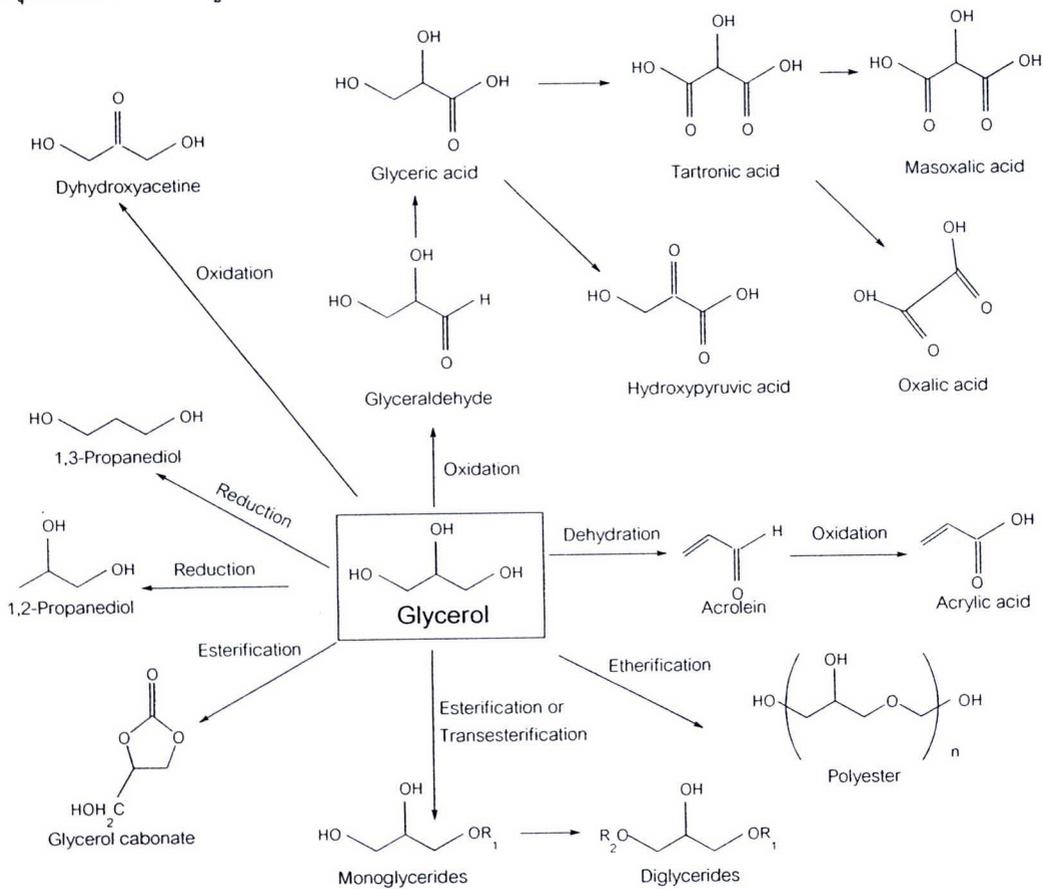
รูปที่ 2.11 สมการเคมีแซพอนิฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์กับเบส

แซพอนิฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์เป็นปฏิกิริยาที่ไตรกลีเซอไรด์ถูกแยกสลาย ด้วยน้ำโดยมีเบสเข้าร่วม (alkaline hydrolysis) เช่น โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ (potassium hydroxide, KOH) หรือโซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide, NaOH) ได้ผลิตภัณฑ์เป็นกลีเซอรอลและเกลือของกรดไขมันหรือสบู่ ส่วนทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันของไตรกลีเซอไรด์ เป็นปฏิกิริยาที่หมู่แอลคอกซี (alkoxy group) ของไตรกลีเซอไรด์ทำปฏิกิริยากับแอลกอฮอล์ โดยมีกรดหรือเบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาได้เมทิลเอสเทอร์และกลีเซอรอลเป็นผลิตภัณฑ์

ปัจจุบันปริมาณกลีเซอรอลที่ได้จากการผลิตไบโอดีเซลผ่านทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันมีมากขึ้นตามความต้องการของการใช้ไบโอดีเซลเป็นเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันดีเซลจากปิโตรเลียม โดยใน

การผลิตไบโอดีเซล 9 กิโลกรัม ให้กลีเซอรอลดิบเป็นผลิตภัณฑ์ข้างเคียงประมาณ 1 กิโลกรัมหรือคิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักของไบโอดีเซลที่ผลิตได้ แม้ว่ากลีเซอรอลสามารถนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานอุตสาหกรรมได้ แต่โครงสร้างโมเลกุลของกลีเซอรอลที่ประกอบด้วยหมู่ไฮดรอกซิลถึงสามหมู่ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นหมู่ฟังก์ชันอื่นได้ง่าย จึงมีนักวิจัยหลายกลุ่มสนใจศึกษาการใช้กลีเซอรอลเป็นสารตั้งต้นสำหรับผลิตสารเคมีมูลค่าเพิ่ม (value-added chemicals) ชนิดต่างๆ โดยผ่านปฏิกิริยาต่างๆ เช่น ออกซิเดชัน (oxidation) รีดักชัน (reduction) อีเทอร์ฟิเคชัน (etherification) เป็นต้น ดังสรุปเป็นภาพรวมในรูปที่ 2.12

รูปที่ 2.12 สารเคมีมูลค่าเพิ่มชนิดต่างๆที่ผลิตได้จากกลีเซอรอล [6]

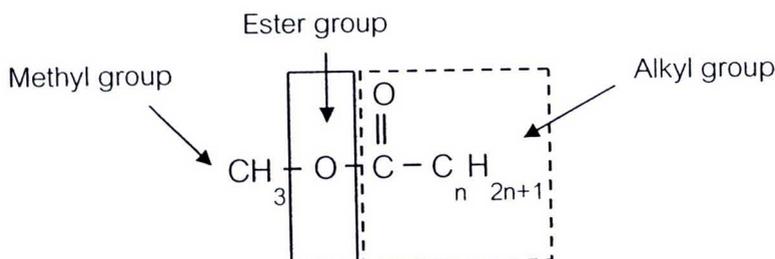
กลีเซอรอล เป็นส่วนประกอบหนึ่งในเครื่องสำอางที่ให้ความชุ่มชื้นแก่ผิวหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า มอยส์เจอไรเซอร์ (moisturizer) เป็นสารให้ความหวาน (sweeteners) ในยา ยาสีฟัน และอาหารลดความอ้วน เป็นต้น

2.5 เมทิลเอสเทอร์ (methyl esters) [7]

เมทิลเอสเทอร์ (methyl esters) หรือเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน (fatty acid methyl esters, FAME) เป็นสารอินทรีย์ประเภทเอสเทอร์ที่มีสายโซ่ไฮโดรคาร์บอนยาว โดยมีโครงสร้างทั่วไปแสดงดังรูปที่ 2.13 และสูตรทั่วไป คือ $\text{CH}_3\text{OCOC}_n\text{H}_{2n+1}$ เมื่อ n คือจำนวนเต็มใดๆ

รูปที่ 2.13 โครงสร้างทั่วไปของเมทิลเอสเทอร์

เมทิลเอสเทอร์สามารถสังเคราะห์ได้จากการเร่งปฏิกิริยาด้วยเบสระหว่างไตรกลีเซอไรด์ในน้ำมันพืชหรือไขสัตว์กับเมทานอล ดังที่ได้กล่าวแล้วตามสมการรูปที่ 2.1 โดยปกติสายโซ่ไฮโดรคาร์บอนของเมทิลเอสเทอร์จะมีจำนวนอะตอมของคาร์บอนในช่วง $\text{C}_8\text{--C}_{18}$ ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สูตรเคมีทั่วไปของเมทิลเอสเทอร์ชนิดต่างๆ

ชื่อเมทิลเอสเทอร์	จำนวน C อะตอมของหมู่แอลคิล (R group)	สูตรเคมีทั่วไป
เมทิลแคปโรเลต (Methyl caprylate)	8	$\text{CH}_3\text{OCOC}_7\text{H}_{15}$
เมทิลแคเพรต (Methyl caprate)	10	$\text{CH}_3\text{OCOC}_9\text{H}_{19}$
เมทิลอันเดคะโนเอต (Methyl undecanoate)	11	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{10}\text{H}_{21}$
เมทิลลอเรต (Methyl laurate)	12	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{11}\text{H}_{23}$
เมทิลไมริสเตต (methyl myristate)	14	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{13}\text{H}_{27}$

ตารางที่ 2.1 สูตรเคมีทั่วไปของเมทิลเอสเทอร์ชนิดต่างๆ (ต่อ)

ชื่อเมทิลเอสเทอร์	จำนวน C อะตอมของหมู่แอลคิล (R group)	สูตรเคมีทั่วไป
เมทิลปาล์มิตเตต (Methyl palmitate)	16	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{15}\text{H}_{31}$
เมทิลเฮปตะเดคาโนเอต (Methyl heptadecanoate)	17	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{16}\text{H}_{33}$
เมทิลลิโนเลต (Methyl linolate)	18:2	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{17}\text{H}_{35}$
เมทิลโอเลเอต (Methyl oleate)	18:1	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{17}\text{H}_{35}$
เมทิลสตีเรต (Methyl stearate)	18:0	$\text{CH}_3\text{OCOC}_{17}\text{H}_{35}$

เมทิลเอสเทอร์สามารถนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงไบโอดีเซลหรือเป็นสารตัวกลาง (intermediates) ในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมิคอลล (oleochemical industry) เพื่อผลิตสารมูลค่าเพิ่มชนิดต่างๆ เช่น สารลดแรงตึงผิว อิมัลซิฟายเออร์ สารเติมแต่งในอาหาร สารหล่อลื่น เป็นต้น

2.6 ตัวเร่งปฏิกิริยา (catalysts) [8,9]

ตัวเร่งปฏิกิริยา คือ สารที่เพิ่มอัตราเร็วของปฏิกิริยาทำให้ปฏิกิริยาเข้าสู่สมดุลเร็วขึ้นโดยที่ตัวมันเองไม่ถูกใช้อย่างถาวรในปฏิกิริยา แม้ว่าอาจมีส่วนร่วมในบางขั้นตอนของการเกิดปฏิกิริยา แต่ในที่สุดจะเปลี่ยนกลับมาอยู่ในรูปเดิมหลังจากที่ปฏิกิริยาลิ้นสุดแล้ว การทำงานของตัวเร่งปฏิกิริยาจะเกิดผ่านการสร้างพันธะเคมีกับสารตั้งต้นอย่างน้อยหนึ่งชนิด

2.6.1 ชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยา

ตัวเร่งปฏิกิริยาสามารถแบ่งตามสถานะเทียบกับสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์ (homogeneous catalysts) คือ ตัวเร่งปฏิกิริยาที่อยู่ในสถานะเดียวกับสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ทั้งในสถานะแก๊สหรือของเหลว ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์มีตำแหน่งการเร่งปฏิกิริยาชัดเจน เช่น กรดซัลฟิวริก โพลีเอทิลีน ไนโตรเจนไดออกไซด์ สารประกอบโลหะอินทรีย์ (organometallic compounds) ที่มีลิแกนด์ไม่อิ่มตัว (unsaturated ligand)

ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์อยู่ในสถานะเดียวกับสารตั้งต้น จึงมีข้อดีคือ มีข้อจำกัดในการถ่ายโอนมวล (mass-transfer limitation) ต่ำ จึงให้อัตราเร็วการเกิดปฏิกิริยาสูง ในภาวะการทำปฏิกิริยาที่ไม่รุนแรง แต่มีข้อเสียคือการแยกตัวเร่งปฏิกิริยาออกจากสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ทำได้ยาก บางกรณีต้องมีการสะเทินเพื่อหยุดปฏิกิริยา วิธีการส่วนใหญ่ที่ใช้ในการแยกตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์ คือ การกลั่น การสกัดด้วยตัวทำละลาย การล้างด้วยน้ำ นอกจากนั้นการนำตัวเร่งปฏิกิริยากลับมาใช้ใหม่ทำได้ยาก และมีอายุการใช้งานของตัวเร่งปฏิกิริยาสั้น

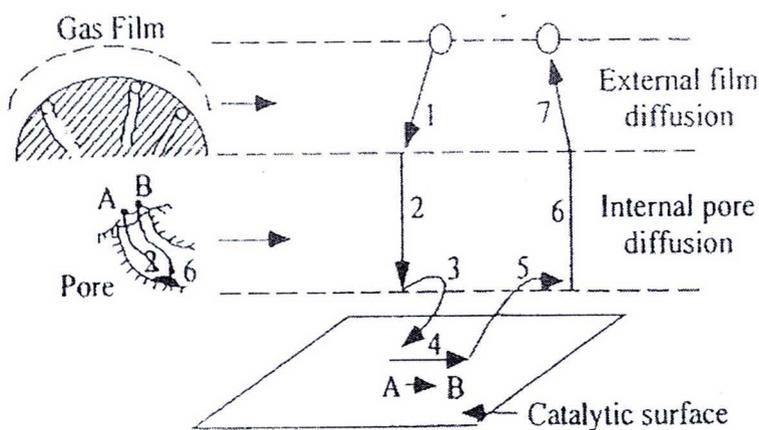
2) ตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธ์ (heterogeneous catalysts) คือ ตัวเร่งปฏิกิริยาที่อยู่ในสถานะแตกต่างจากสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ เช่น ตัวเร่งปฏิกิริยาเป็นของแข็ง ส่วนสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์เป็นแก๊สหรือของเหลว ข้อดีของตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธ์คือ สามารถแยกออกจากสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ได้ง่ายกว่าตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์ ช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีและพลังงาน ลดปริมาณของเสียจากกระบวนการ สามารถนำตัวเร่งปฏิกิริยากลับมาใช้ใหม่ได้และทนทานต่อความดันและอุณหภูมิสูง จึงสามารถใช้ในภาวะที่มีอุณหภูมิหรือความดันสูงได้ ตัวเร่งปฏิกิริยามีอายุการใช้งานที่ยาวนานกว่าและยังสามารถเพิ่มผลได้ของผลิตภัณฑ์ (product yield) และการเลือกจำเพาะต่อผลิตภัณฑ์ (product selectivity) ที่ต้องการ โดยการดัดแปรลักษณะสมบัติของตัวเร่งปฏิกิริยาให้เหมาะสมกับปฏิกิริยาที่ใช้

2.6.2 การเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธ์ (heterogeneous catalysis) [10]

การเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธ์เกิดขึ้นบนผิวสัมผัส (interface) ระหว่างสารตั้งต้นที่เป็นแก๊สหรือของเหลวกับตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธ์ โดยทั่วไปกลไกการเกิดปฏิกิริยาบนตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธ์สามารถอธิบายเป็น 7 ขั้นตอน (รูปที่ 2.14) ดังนี้

- 1) การถ่ายโอนของมวลสารตั้งต้นจากของไหลภายนอกไปยังผิวสัมผัสระหว่างของไหลและของแข็ง (พื้นผิวด้านนอกของอนุภาคของตัวเร่งปฏิกิริยา) โดยอาศัยความแตกต่างของความเข้มข้นเป็นแรงขับเคลื่อน (driving force)

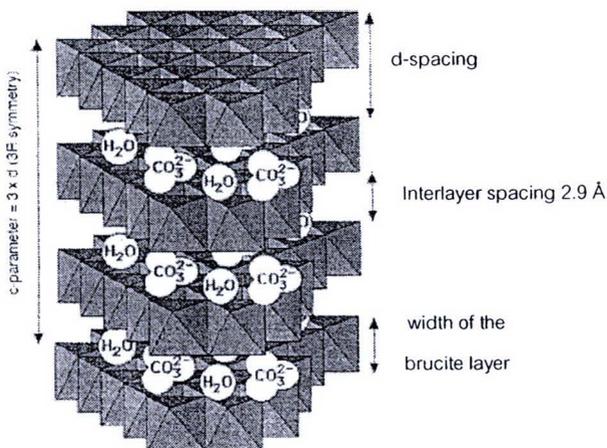
- 2) ในกรณีที่ตัวเร่งปฏิกิริยามีลักษณะเป็นรูพรุน สารตั้งต้นจะแพร่เข้าสู่ภายในอนุภาคตัวเร่งปฏิกิริยา (intraparticle diffusion) โดยอาศัยความแตกต่างของความเข้มข้นเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1
- 3) การดูดซับ (adsorption) สารตั้งต้นบนตำแหน่งที่ว่องไว (active site) ภายในของอนุภาคตัวเร่งปฏิกิริยาด้วยการสร้างพันธะเคมี หรือการดูดซับทางเคมี (chemisorption) ซึ่งจะเกิดขึ้นแบบชั้นเดียว (monolayer)
- 4) สารตั้งต้นที่ถูกดูดซับเกิดปฏิกิริยาบนตำแหน่งที่ว่องไวบนพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยาได้เป็นสารผลิตภัณฑ์ ปฏิกิริยาโดยทั่วไปขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ควบคุมอัตราเร็วของปฏิกิริยารวม
- 5) การคายสารผลิตภัณฑ์จากตำแหน่งที่ว่องไว ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นเมื่อปฏิกิริยาของสารตั้งต้นที่ถูกดูดซับไว้อยู่ในภาวะสมดุลแล้ว สารผลิตภัณฑ์จะถูกปล่อยออกจากตำแหน่งที่ว่องไว
- 6) การแพร่ของสารผลิตภัณฑ์จากตำแหน่งที่ว่องไวผ่านรูพรุนออกสู่พื้นผิวด้านนอกของอนุภาคตัวเร่งปฏิกิริยา โดยภายในรูพรุนจะมีความเข้มข้นของสารผลิตภัณฑ์สูงกว่าพื้นผิวด้านนอกของอนุภาคตัวเร่งปฏิกิริยา การแพร่จึงเกิดขึ้นเอง
- 7) การถ่ายโอนมวลของสารผลิตภัณฑ์จากพื้นผิวด้านนอกของอนุภาคตัวเร่งปฏิกิริยาผ่านชั้นฟิล์มที่ปกคลุมตัวเร่งปฏิกิริยาไปยังของไหลภายนอก โดยอาศัยความแตกต่างของความเข้มข้นของสารผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 6

รูปที่ 2.14 ขั้นตอนการเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธุ์ [10]

2.7 เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ (Layered double hydroxide) [11-16]

เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์หรือสารประกอบแบบไฮดรทัลไซต์ (hydrotalcite-like compounds, HTLc) มีการสังเคราะห์ขึ้นครั้งแรกในระดับห้องปฏิบัติการในปี ค.ศ.1942 เมื่อ Feithnecht ทำการผสมระหว่างสารละลายเกลือโลหะกับเบส โดยในขณะนั้นยังไม่สามารถวิเคราะห์หาโครงสร้างที่แน่ชัดได้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1960 Almann และ Taylor ทำการศึกษาลักษณะโครงสร้างของของแข็งที่ได้ด้วยเทคนิค XRD พบว่า เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ประกอบด้วยชั้นของโลหะไฮดรอกไซด์ที่มีประจุเป็นบวกจัดเรียงซ้อนกัน โดยมีไอออนประจุลบและโมเลกุลน้ำอยู่ในช่องว่างระหว่างชั้น เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่พบประกอบด้วยแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมไฮดรอกไซด์คาร์บอเนต มีสูตรทางเคมี คือ $Mg_6Al_2(OH)_{16}CO_3 \cdot 4H_2O$ ซึ่งมีคาร์บอเนตเป็นไอออนประจุลบภายในช่องว่างระหว่างชั้น ดังแสดงในรูปที่ 2.15

รูปที่ 2.15 ลักษณะโครงสร้างของแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ [$Mg_6Al_2(OH)_{16}CO_3 \cdot 4H_2O$] [15]

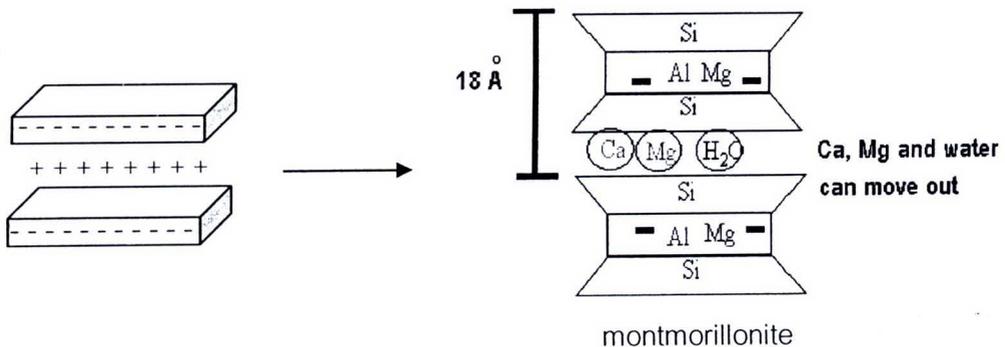
เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ เป็นหนึ่งในสารประกอบแบบชั้น (layered compounds) ซึ่งสามารถแบ่งตามชนิดประจุของไอออนภายในช่องว่างระหว่างชั้นได้ 3 กลุ่ม คือ

- 1) ไม่มีไอออนภายในช่องว่างระหว่างชั้น เนื่องจากประจุของชั้นโลหะเป็นกลางจึงไม่มีการดูดประจุภายในช่องว่างระหว่างชั้น เช่น แกรไฟต์

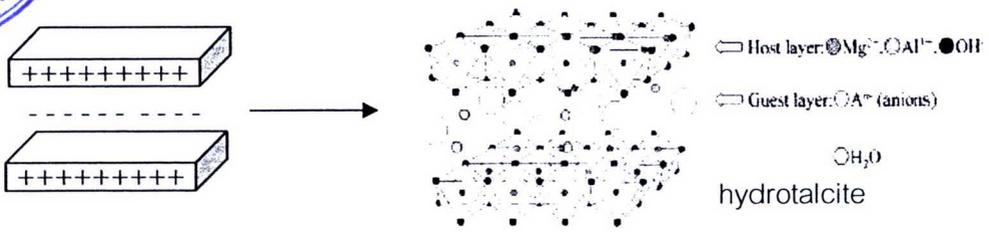
รูปที่ 2.16 ลักษณะโครงสร้างของแกรไฟต์ (graphite)

- 2) ไอออนภายในช่องว่างระหว่างชั้นมีประจุบวก (cationic ion) เช่น แร่ดินเหนียว (clay mineral) ซึ่งประกอบด้วย แผ่นของชั้นโลหะไฮดรอกไซด์อะลูมิเนียมซิลิเกตที่มีประจุโดยรวมของชั้นเป็นลบ เกิดการจัดเรียงตัวซ้อนกันเป็นชั้นๆ มีการดูดประจุด้วยชั้นของไอออนประจุบวก เช่น มอนมอริลโลไนต์ (montmorillonite) ดังแสดงโครงสร้างในรูปที่ 2.17

รูปที่ 2.17 ลักษณะโครงสร้างของมอนมอริลโลไนต์

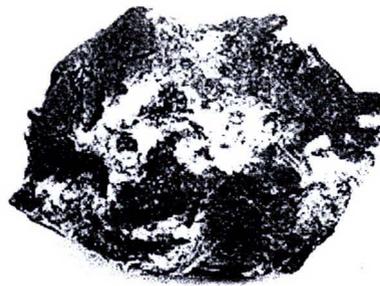
- 3) ไอออนภายในช่องว่างระหว่างชั้นมีประจุลบ (anionic ion) ประกอบด้วยชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ที่มีประจุโดยรวมของชั้นเป็นบวก ซ้อนกันเป็นชั้นๆ โดยมีการดูดประจุด้วยชั้นของไอออนประจุลบ เช่น เลเยอร์ไฮดรอกไซด์ซอลท์(LDs- $M^{2+}(OH)_{2-x}(A^n)_{x/n}$) เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ (LDH- $M^{2+}_{1-x}M^{3+}_x(OH)_2(A_n)_{x/n} \cdot nH_2O$) หรือ ไฮโดรทัลไซต์ (hydrotalcite) ดังแสดงโครงสร้างในรูปที่ 2.18

รูปที่ 2.18 ลักษณะโครงสร้างของไฮโดรทัลไซต์

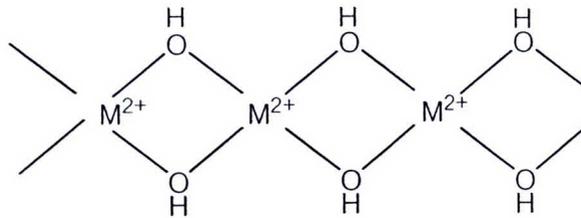
2.7.1 ลักษณะโครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์

เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ เป็นหนึ่งในสารประกอบแบบชั้น (layered compound) ที่มีลักษณะเป็นผลึกจัดเรียงตัวซ้อนกัน พบได้ในธรรมชาติดังแสดงตัวอย่างได้ในรูปที่ 2.19 หรือสังเคราะห์ขึ้นเอง การสังเคราะห์เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ทำได้ง่ายทั้งในระดับห้องปฏิบัติการและระดับอุตสาหกรรม

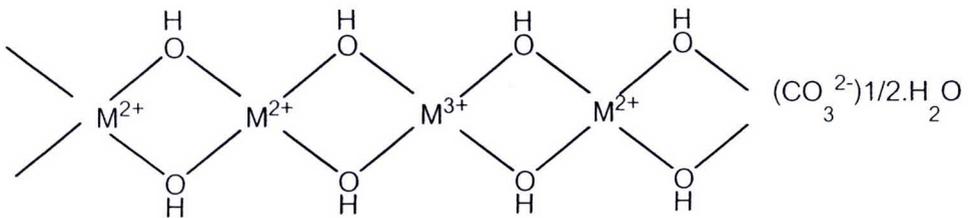

รูปที่ 2.19 ลักษณะเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่พบในธรรมชาติ [17]

เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ มีองค์ประกอบทางเคมีที่หลากหลายสามารถปรับแต่งได้ สูตรเคมีทั่วไป คือ $[M^{2+}_{1-x}M^{3+}_x(OH)] A^{n-}_{x/n} \cdot yH_2O$ โดย M^{2+} , M^{3+} แทนโลหะที่มีวาเลนซ์อ็อกซิเลคตรอนเท่ากับ 2 และ 3 ตามลำดับ x คือ อัตราส่วนโดยโมลของ $M^{3+}/(M^{2+}+M^{3+})$ โดย A คือ ไอออนประจุลบ มีประจุเท่ากับ n ซึ่ง M^{2+} ได้แก่ Mg^{2+} , Fe^{2+} , Co^{2+} , Cu^{2+} , Ni^{2+} , Cd^{2+} หรือ Zn^{2+} และ M^{3+} ได้แก่ Al^{3+} , Cr^{3+} , Ga^{3+} หรือ Fe^{3+} โครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ ประกอบด้วยชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ ($M^{2+}(OH)_2$) หรือชั้นบรูไซต์ (brucite layer) (รูปที่ 2.20) ซึ่งโลหะสองบวกมีการจัดเรียงตัวแบบออกตะฮีดรอล (octahedral) กับไฮดรอกไซด์แอนไอออน (OH^-) โดยจะเกิดการซ้อนกันเป็นชั้นยึดกันด้วยพันธะไฮโดรเจน และเมื่อ M^{2+} ถูกแทนที่โดย M^{3+} จะทำให้ประจุโดยรวมของชั้นโลหะไฮดรอกไซด์เป็นบวกจึงต้องมีการดุลประจุนี้ด้วยไอออนประจุลบ (anionic ion) และโมเลกุลน้ำซึ่งอยู่ระหว่างชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ ดังแสดงในรูปที่ 2.21 โดยเรียกชั้นนี้ว่า "ช่องว่างระหว่างชั้น (interlayer spacing)"

รูปที่ 2.20 ชั้นโลหะไฮดรอกไซด์หรือชั้นบรูไซต์

รูปที่ 2.21 การแทนที่ M^{2+} ด้วย M^{3+} ในชั้นโลหะไฮดรอกไซด์

ตัวอย่างสารประกอบเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์แสดงไว้ในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างสารประกอบเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ [11]

วัสดุ	องค์ประกอบทางเคมี
Brucite	$\text{Mg}(\text{OH})_2$
Gibbsite	$\text{Al}(\text{OH})_3$ monoclinic
Natural hydrotalcite	$\text{Mg}_6\text{Al}_2(\text{OH})_{16}(\text{CO}_3) \cdot 4\text{H}_2\text{O}$
Meixnerite	$\text{Mg}_3\text{Al}_2(\text{OH})_8(\text{CO}_3)_{0.5} \cdot 2\text{H}_2\text{O}$
Sjogrenie	$\text{Mg}_3\text{Fe}(\text{OH})_8(\text{CO}_3)_{0.5} \cdot 2.25\text{H}_2\text{O}$
Stichite	$\text{Mg}_3\text{Cr}(\text{OH})_8(\text{CO}_3)_{0.5} \cdot 2\text{H}_2\text{O}$
Takovite	$\text{Ni}_3\text{Al}(\text{OH})_8(\text{CO}_3)_{0.5} \cdot 2\text{H}_2\text{O}$
Pyroaurite	$\text{Mg}_3\text{Fe}(\text{OH})_8(\text{CO}_3)_{0.5} \cdot 2.25\text{H}_2\text{O}$
Hydrocalumite	$\text{Ca}_2\text{Al}(\text{OH})_6(\text{CO}_3)_{1.1}(\text{OH})_{0.78} \cdot 2.38\text{H}_2\text{O}$

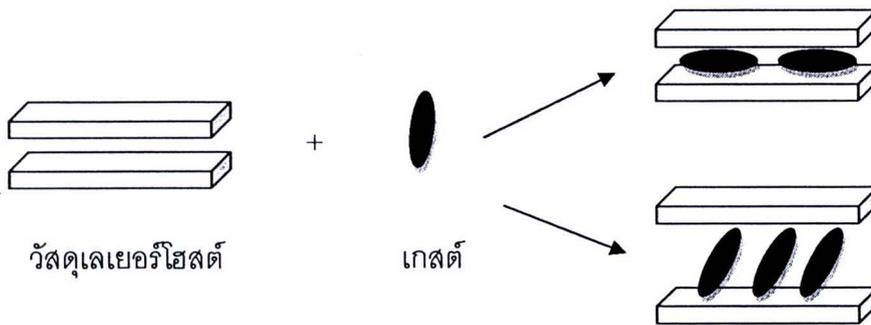
2.7.2 การดัดแปรโครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์

ช่องว่างระหว่างชั้น (interlayer spacing) ของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์มีขนาดขึ้นกับชนิดและขนาดของไอออนประจุลบที่อยู่ภายในช่องว่างระหว่างชั้น โดยทั่วไปเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์

ทั้งที่พบในธรรมชาติและได้จากการสังเคราะห์จะมีคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) เป็นไอออนประจุลบหลักจึงทำให้มีระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นที่แคบ (2.9 อังสตรอม) ดังแสดงในรูปที่ 2.15 ทำให้การประยุกต์ใช้เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ในงานด้านการเป็นตัวดูดซับและการเร่งปฏิกิริยาก่อนข้างจำกัด ดังนั้นจึงมีการศึกษาเพื่อขยายระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์โดยการสอดแทรก (intercalation) ไอออนประจุลบหรือโมเลกุลขนาดใหญ่เข้าสู่โครงสร้าง ซึ่งทำได้หลายวิธี

2.7.2.1 การสอดแทรกหรืออินเตอร์คาเลชัน (Intercalation)

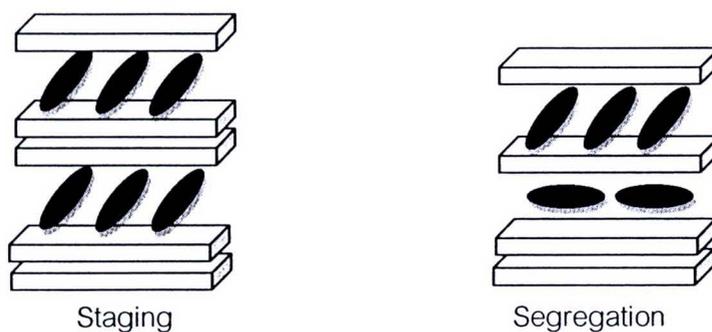
อินเตอร์คาเลชันเป็นการสอดแทรกหรือใส่เกสต์ชนิดต่างๆ (guest species) เช่น ไอออนโมเลกุล หรือพอลิเมอร์ เข้าไปภายในช่องว่างระหว่างชั้นของวัสดุโฮสต์ ที่มีโครงสร้างเป็นชั้น ซึ่งเรียกว่า วัสดุเลเยอร์โฮสต์ (layered host material) โดยองค์ประกอบพื้นฐานไม่เปลี่ยนแปลง ดังรูปที่ 2.22

รูปที่ 2.22 การสอดแทรกหรืออินเตอร์คาเลชันวัสดุเลเยอร์โฮสต์ด้วยโมเลกุลเกสต์

การสอดแทรกทำให้โครงสร้างภายในของวัสดุเลเยอร์โฮสต์ เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิดของวัสดุเลเยอร์โฮสต์และเกสต์ที่เข้าทำร่วม โดยทั่วไปเกสต์จะกระจายอยู่ในช่องว่างระหว่างชั้นของวัสดุเลเยอร์โฮสต์ได้อย่างสม่ำเสมอทุกชั้น แต่ในบางกรณีการกระจายของเกสต์ในวัสดุเลเยอร์โฮสต์อาจมีลักษณะที่แตกต่างออกไปบ้าง (รูปที่ 2.23) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- 1) สเตจิง (Staging) หมายถึงการสอดแทรกเกสต์เข้าไปในช่องว่างระหว่างชั้นของวัสดุเลเยอร์โฮสต์เพียงบางชั้น การสอดแทรกลักษณะนี้จะพบได้ในแกรไฟต์, เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ เป็นต้น
- 2) เซกเรเกชัน (Segregation) หมายถึงการสอดแทรกที่โมเลกุลหรือไอออนในช่องว่างระหว่างชั้นแต่ละชั้น ในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งคาดว่าเกิดจากการกระจายของประจุที่แตกต่างกันในแต่ละชั้นของวัสดุเลเยอร์โฮสต์

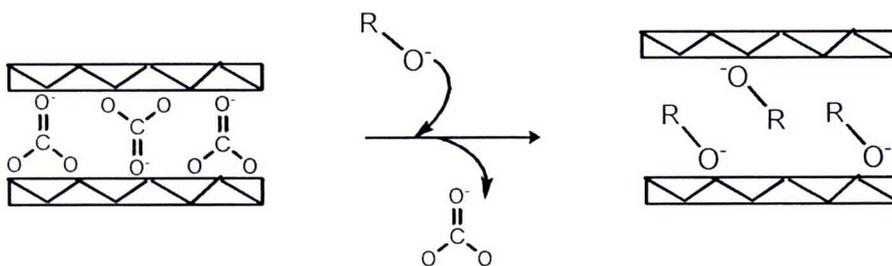
รูปที่ 2.23 การสอดแทรกแบบสแตจิงและเซกริเกชัน

2.7.2.2 การสอดแทรกไอออนเข้าสู่เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์

เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สามารถแลกเปลี่ยนไอออนประจุลบที่อยู่ภายในช่องว่างระหว่างชั้นกับไอออนประจุลบอื่น ซึ่งส่งผลให้ระยะห่างระหว่างชั้นของโลหะไฮดรอกไซด์หรือระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นเกิดการเปลี่ยนแปลง การสอดแทรกไอออนประจุลบในช่องว่างระหว่างชั้นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ ทำได้หลายวิธีดังนี้

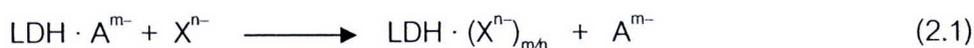
1) การแลกเปลี่ยนไอออน (Ion exchange)

วิธีการนี้ไอออนประจุลบในช่องว่างระหว่างชั้นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์จะถูกแลกเปลี่ยนกับเกสต์ที่มีไอออนประจุลบ ดังรูปที่ 2.24 การแลกเปลี่ยนไอออนจะเกิดขึ้นได้ง่ายหรือยากขึ้นกับอันตรกิริยาทางประจุ (electrostatic interaction) ระหว่างชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ที่มีประจุบวกกับไอออนประจุลบเดิมในโครงสร้าง

รูปที่ 2.24 กระบวนการแลกเปลี่ยนไอออน (ion-exchange)

ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในการแลกเปลี่ยนไอออนแสดงตามสมการที่ (2.1)

โดย A คือ ไอออนประจุลบในโครงสร้างเดิม m ประจุ
 X คือ เกสท์ที่มีไอออนประจุลบ n ประจุ

สมการที่ (2.1) เป็นการแลกเปลี่ยนไอออนประจุลบหนึ่งหรือสอง เช่น คลอไรด์, ไนเตรต, คาร์บอเนต หรือ คาร์บอกซิเลต ที่อยู่ในช่องว่างระหว่างชั้นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ ซึ่งมีอันตรกิริยาทางประจุกับชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ที่แตกต่างกันตามจำนวนประจุ

ปัจจัยที่มีผลในการแลกเปลี่ยนไอออนมีหลายประการ ได้แก่

- สัมพรรคภาพของไอออนประจุลบ (affinity for incoming anion)

การแลกเปลี่ยนไอออนประจุลบขึ้นกับชนิดของไอออนประจุลบภายในช่องว่างระหว่างชั้น ซึ่งพบว่าไอออนประจุลบแต่ละชนิดภายในช่องว่างระหว่างชั้นมีความสามารถในการแลกเปลี่ยนไอออนที่ต่างกัน โดยความสามารถในการแลกเปลี่ยนนั้นเกิดได้ยากหรือง่าย ขึ้นกับจำนวนประจุของไอออนลบ โดย เรียงจากความสามารถในการแลกเปลี่ยนไอออนจากยากมาง่าย คือ $\text{CO}_3^{2-} \gg \text{SO}_4^{2-} \gg \text{OH}^- > \text{F}^- > \text{Cl}^- > \text{Br}^- > \text{NO}_3^- > \text{I}^-$ โดยทั่วไปนิยมใช้เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่มีไนเตรตไอออนเป็นประจุลบภายในช่องว่างระหว่างชั้นเป็นสารตั้งต้นในการแลกเปลี่ยนไอออน เนื่องจากเกิดการแลกเปลี่ยนได้ง่าย

- ความหนาแน่นของประจุในชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ (charge density of the sheet)

ความหนาแน่นของประจุในชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ส่งผลต่ออันตรกิริยาทางประจุระหว่างชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ที่มีประจুবวกกับไอออนประจุลบเดิมในโครงสร้าง เมื่อมีความหนาแน่นของประจุในชั้นไฮดรอกไซด์หนาแน่นส่งผลให้อันตรกิริยาทางประจุระหว่างชั้นโลหะไฮดรอกไซด์กับไอออนประจุลบเดิมสูง เป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนไอออนได้ยาก ซึ่งความหนาแน่นของประจุในชั้นขึ้นกับอัตราส่วนของโลหะสองบวกต่อสามบวก (M^{2+}/M^{3+}) โดย ความหนาแน่นของประจุในชั้นเพิ่มขึ้นเมื่ออัตราส่วนของโลหะสองบวกต่อสามบวกลดลง จากงานวิจัย ของ T. Stanimirova และคณะ [18] ศึกษาผลการสอดแทรกเอทิลีนไกลคอลเข้าสู่ภายในช่องว่างระหว่างชั้นของแมกนีเซียมและอะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่อัตราส่วนของโลหะสองบวกต่อสามบวก ต่างกัน พบว่าที่อัตราส่วนของ Mg/Al เท่ากับ 3 สามารถสอดแทรกเอทิลีนไกลคอลภายในช่องว่างระหว่างชั้นได้ดีกว่าอัตราส่วนของ Mg/Al เท่ากับ 2 ซึ่งให้เห็นว่าเมื่อชั้นโลหะไฮดรอกไซด์เกิดการแทนที่ด้วยโลหะสามบวกมากขึ้นส่งผลให้ความหนาแน่นของประจุเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนไอออนได้ยาก

- ตัวกลางในการแลกเปลี่ยน (exchange medium)

เมื่อมีการใช้ตัวทำละลายที่เหมาะสมเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนไอออน ตัวทำละลายดังกล่าวจะช่วยให้เกิดการขยายช่องว่างระหว่างชั้นได้ขณะที่ทำการแลกเปลี่ยนไอออน เนื่องจากสมบัติในการบวมตัว (swelling) ได้ของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนไอออนเข้าสู่ภายในโครงสร้างได้ง่ายขึ้น เช่น สารละลายน้ำนิยมใช้ในการเป็นตัวทำละลายสำหรับไอออนของสารอนินทรีย์หรือสารละลายอนินทรีย์นิยมใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนไอออนของสารอนินทรีย์

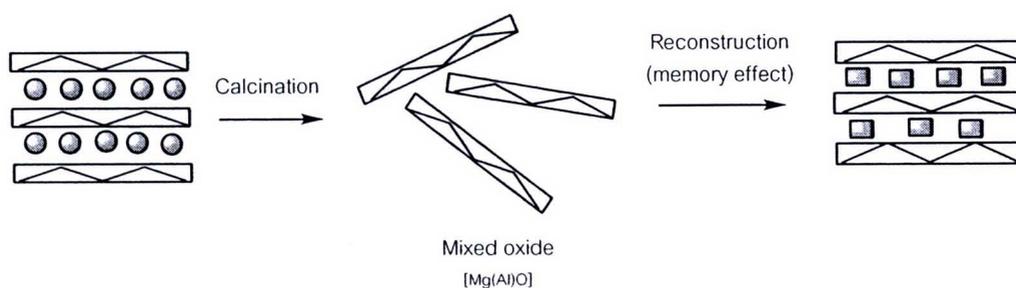
2) การตกตะกอนร่วม (Co-precipitation)

การตกตะกอนร่วมเป็นการสอดแทรกไอออนประจุลบเข้าสู่โครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์โดยตรง เป็นการตกตะกอนร่วมกันระหว่างสารละลายเกลือโลหะประจุบวกสองและสามกับสารละลายเบสที่มีไอออนประจุลบที่ต้องการสอดแทรกผสมอยู่ โดยไอออนประจุลบที่ต้องการสอดแทรกต้องมีความสามารถในการดุลประจุของชั้นโลหะไฮดรอกไซด์มากกว่าไอออนร่วมของเกลือโลหะ มิฉะนั้นไอออนร่วมของเกลือโลหะจะสอดแทรกเข้าสู่ช่องว่างระหว่างชั้นแทนไอออนประจุลบที่ต้องการ โดยทั่วไปจึงนิยมใช้เกลือโลหะคลอไรด์หรือไนเตรตเป็นสารตั้งต้นในการเตรียม โดยการตกตะกอนควรตกภายใต้ภาวะไนโตรเจนเพื่อป้องกัน คาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ ($\text{CO}_{2(\text{air})} + \text{moisture} \rightarrow \text{CO}_3^{2-}$) โดยการตกตะกอนในกรณีที่มีโลหะหลายชนิดต้องมีการควบคุมพีเอชของสารละลาย โดยควบคุมให้พีเอชในการตกตะกอนสูงหรือเท่ากับพีเอชที่ชั้นโลหะไฮดรอกไซด์จะตกตะกอนได้ โดยอุณหภูมิในการตกตะกอนมีผลต่อลักษณะความเป็นผลึกของสารที่ตกตะกอนได้ โดยสามารถให้อุณหภูมิ 0-100 องศาเซลเซียสเป็นเวลาหลายชั่วโมงจนถึงหลายวัน หรือใช้แบบอโตคลอป (autoclave) ภายใต้ความดัน 10-150 เมกกะพาสคาล

3) การฟื้นฟูสภาพ (Reconstruction)

การฟื้นฟูสภาพเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่นิยมนำมาใช้ในการสอดแทรกไอออนประจุลบเข้าสู่ช่องว่างระหว่างชั้นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ เมื่อทำการให้อุณหภูมิประมาณ 300-500 องศาเซลเซียส จะเกิดการกำจัดหมู่ไฮดรอกซิลของชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ น้ำและไอออนประจุลบภายในช่องว่างระหว่างชั้น เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์จะสลายโครงสร้างอยู่ในรูปออกไซด์โลหะ M^{2+} และ M^{3+} เมื่อนำมาผสมในสารละลายเอควิวสโครงสร้างของออกไซด์โลหะเหล่านี้จะกลับคืนเป็นโครงสร้างชั้นโลหะไฮดรอกไซด์ร่วมกับไอออนประจุลบในสารละลายกลับมาสู่ภายในช่องว่าง

ระหว่างชั้น ซึ่งอาศัยหลักการที่เรียกว่า “memory effect” ดังแสดงแผนภาพกระบวนการฟื้นฟูสภาพในรูปที่ 2.25 โดยการเปลี่ยนโลหะออกไซด์ผสมกลับสู่โครงสร้างแบบเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ นั้นสามารถเรียกได้หลายชื่อ คือ regeneration, reconstruction, restoration หรือ rehydration โดยวิธีนี้จะใช้เมื่อต้องการแทรกโมเลกุลขนาดใหญ่ เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันของสารอนินทรีย์ที่มาจากเกลือของโลหะ พบว่าอุณหภูมิในการเผามีผลต่อการฟื้นฟูโครงสร้าง เมื่อใช้อุณหภูมิในการเผาสูงมาก การฟื้นฟูโครงสร้างจะลดลงเนื่องจากเกิดการเคลื่อนของโลหะบวกสองไปสู่ตำแหน่งเตตระฮีดรอลเกิดเป็นฟอร์มสปิเนล (spinel)

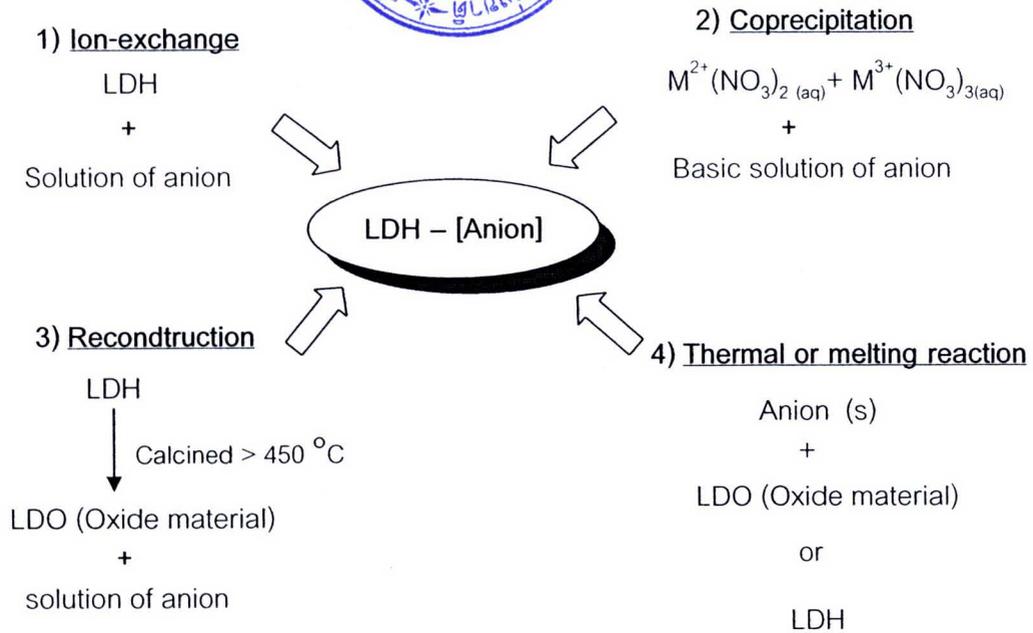

รูปที่ 2.25 กระบวนการฟื้นฟูสภาพ (reconstruction)

4) กระบวนการความร้อน (Thermal or melting reaction)

กระบวนการความร้อนถือเป็นกระบวนการใหม่ในการนำมาเตรียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สอดแทรกด้วยไอออนประจุลบ โดยกระบวนการนี้อาศัยการผสมเข้ากันของสารตั้งต้นของไอออนประจุลบกับเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์หรือออกไซด์ที่ได้จากการเผาเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ ซึ่งจะทำให้ความร้อนแก่ของผสมโดยกำหนดอัตราการให้ความร้อนไม่เกิน 10 องศาเซลเซียสต่อนาที จนถึงอุณหภูมิที่มากกว่าจุดหลอมเหลวของสารที่ทำการสอดแทรกประมาณ 10 องศาเซลเซียส จากนั้นคงอุณหภูมิไว้จนเข้าสู่จุดสมดุลจากนั้นจึงลดอุณหภูมิลงมาที่อุณหภูมิห้อง จากนั้นล้างและเก็บผลิตภัณฑ์ที่ได้ ซึ่งวิธีนี้ค่อนข้างยุ่งยากจึงไม่ค่อยนิยมนำมาทำการเตรียม

สรุปภาพรวมวิธีการสอดแทรกไอออนประจุลบตามที่กล่าวมาข้างต้น ดังรูปที่ 2.26

รูปที่ 2.26 การเตรียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สอดแทรกด้วยไอออนประจุลบโดยวิธีต่างๆ [12]

2.7.3 ประโยชน์ของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์

ปัจจุบันมีการนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์มาประยุกต์ใช้งานด้านต่างๆอย่างกว้างขวาง จากลักษณะสมบัติเด่นของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ เช่น

- (1) สังเคราะห์ได้ง่ายและมีราคาถูก
- (2) องค์ประกอบทางเคมีมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่น (flexibility) ของโครงสร้างสามารถปรับแต่งได้ สามารถสอดแทรกไอออน โมเลกุลที่ต้องการเข้าไป ปรับปรุงสมบัติของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์โดยไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างได้
- (3) มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนไอออนได้ดี
- (4) มีคุณสมบัติ memory effect สามารถกลับสู่โครงสร้างเดิมได้

ประโยชน์ของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สามารถแบ่งเป็นด้านต่างๆได้ คือ

1) ด้านตัวเร่งปฏิกิริยา (Catalysis)

โครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ไม่เหมาะสำหรับการใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาโดยตรง เนื่องจากมีระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นหรือที่แคบ โดยภายในช่องว่างระหว่างชั้นมีไอออนประจุลบที่

มีความเป็นเบสต่ำ จึงนิยมนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ไปผ่านกระบวนการปรับปรุงลักษณะสมบัติด้วยวิธีต่างๆ ก่อนใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา เช่น ทำการเผาเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ในช่วงอุณหภูมิ 200-450 องศาเซลเซียสให้อยู่ในรูปออกไซด์ผสมเพื่อใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ดังแสดงตัวอย่างปฏิกิริยาที่ใช้เลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในตารางที่ 2.3 นอกจากนี้ใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาแล้วสามารถนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์เป็นตัวรองรับของโลหะต่างๆ เช่น เป็นตัวรองรับของ CeO_2 ในปฏิกิริยาการกำจัด SO_x [19] เป็นต้น

ตารางที่ 2.3 ปฏิกิริยาที่มีการนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์มาใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา [14]

LDH precursor	Catalytic application
$Mg_6Al_2(OH)_{16}(CO_3) \cdot 4H_2O$	ดีไฮเดรชัน, แอลกอฮอล์-คอนเดนเซชัน, ออกซิเดชัน, ทรานส์เอสเทอริฟิเคชัน
$Ni_6Al_2(OH)_{16}(CO_3) \cdot 4H_2O$	ไฮโดรจีเนชัน, ดีแอคิลเลชัน, รีฟอร์มมิ่ง
$Ni_3Mg_3Al_2(OH)_{16}(CO_3) \cdot 4H_2O$	ดีไฮโดรจีเนชัน, ออกซิเดชัน
$Cu_6Al_2(OH)_{16}(CO_3) \cdot 4H_2O$	ไอโซเมอไรเซชัน, ไฮโดรจีเนชัน
$Cu_3Zn_3Al_2(OH)_{16}(CO_3) \cdot 4H_2O$	รีฟอร์มมิ่ง, วอเตอร์แก๊สชิฟ

2) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental)

จากความสามารถในการแลกเปลี่ยนไอออน (anion-exchange) ได้ และความสามารถในการดูดซับ (adsorption) สามารถประยุกต์ใช้ในการดูดซับสารอินทรีย์หรือสารอนินทรีย์ที่เป็นสิ่งปนเปื้อนในน้ำเสียที่เกิดจากอุตสาหกรรม เช่น สีย้อม [20] หรือ การดูดซับสารลดแรงตึงผิว [21] เป็นต้น โดยประยุกต์ใช้รูปออกไซด์ของโลหะผสมจากการเผาเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์โดยอาศัยหลักของ memory effect หรือนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์มาใช้ในการดูดซับสารปนเปื้อนเข้าสู่ในโครงสร้างโดยตรง การกำจัดสารปนเปื้อนอาจเกิดได้ทั้งดูดซับบนผิวหรือแลกเปลี่ยนเข้าในโครงสร้าง

3) ด้านอุตสาหกรรมยา (Pharmaceutical)

วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี ซึ่งปกติจัดเก็บในลักษณะที่เป็นสารละลายจะพบว่ามีความไวต่อแสง ความร้อน ออกซิเจน ทำให้เกิดการเสื่อมสภาพได้ง่าย จึงมีการสอดแทรกโมเลกุลของวิตามินเข้าสู่โครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์เพื่อช่วยเพิ่มความเสถียรในการเก็บรักษา [22]

4) ด้านพอลิเมอร์ (polymer)

จากคลอไรด์ที่เป็นองค์ประกอบในพอลิเมอร์ เช่น พอลิไวนิลคลอไรด์ (PVC) สามารถเกิดปฏิกิริยา ดีไฮโดรคลอไรเนชัน (dehydrochlorination) ได้ภายใต้ความร้อนและแสงยูวี ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่สามารถเกิดเองได้ (autocatalytic) ทำให้พอลิเมอร์เกิดการเสื่อมสภาพ [23] จึงนำเลเซอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์มาช่วยในการลดการเสื่อมสภาพของพอลิเมอร์ โดยให้เป็นสารเติมแต่งเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพ ของพอลิเมอร์

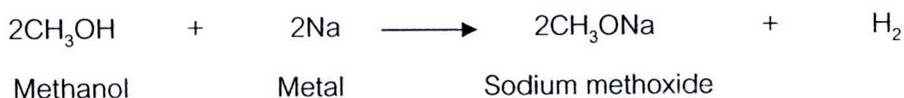
2.8 แอลคอกไซด์ (alkoxide) [24]

แอลคอกไซด์ เป็นคู่คอนจูเกตเบสของแอลกอฮอล์ ดังนั้นลักษณะโครงสร้างจึงประกอบด้วยกลุ่มของสารอินทรีย์ (R) เกิดพันธะกับอะตอมออกซิเจนที่มีประจุลบ ดังแสดงโครงสร้างในรูปที่ 2.27 เขียนในรูปสูตรทั่วไป คือ RO^- โดยที่ R แทนด้วยกลุ่มของสารอินทรีย์

รูปที่ 2.27 โครงสร้างทั่วไปของแอลคอกไซด์

โดยที่ R เป็นโมเลกุลขนาดเล็ก เช่น CH_3- (methoxide), C_2H_5- (ethoxide), C_3H_7- (propoxide) C_4H_9- (butoxide) เป็นต้น ดังแสดงตัวอย่างโครงสร้างและสมบัติของแอลคอกไซด์ตามตารางที่ 2.4 แอลคอกไซด์มีคุณสมบัติความเป็นเบสแรง มีความแรงเบสสูงกว่าไฮดรอกไซด์ไอออน (OH^-) ในภาวะที่เป็นสารละลายควรหลีกเลี่ยงน้ำ เนื่องจาก แอลคอกไซด์สามารถดึงโปรตอนจากโมเลกุลน้ำ ส่งผลได้ผลิตภัณฑ์อยู่ในรูปแอลกอฮอล์และน้ำ แอลคอกไซด์สามารถประพฤติตัวเป็นนิวคลีโอไฟล์ที่ดีได้เป็นสารตัวกลาง (intermediates) ได้ในหลายปฏิกิริยา การสังเคราะห์แอลคอกไซด์สามารถทำได้หลายกระบวนการ โดยยกตัวอย่างปฏิกิริยาที่นิยมในการสังเคราะห์แอลคอกไซด์ คือ ปฏิกิริยารีดักชัน (reducing of metal) เป็นการทำปฏิกิริยาโดยตรงของโลหะกับแอลกอฮอล์ ได้แอลคอกไซด์ออกมาในรูปโลหะแอลคอกไซด์ โดยมีไฮโดรเจนเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้ ตามสมการในรูปที่ 2.28

รูปที่ 2.28 สมการปฏิกิริยารีดักชัน (reduction) ในการสังเคราะห์แอลคอกไซด์

ตารางที่ 2.4 ตัวอย่างโครงสร้างและสมบัติของแอลคอกไซด์

แอลคอกไซด์ไอออน	โครงสร้าง	สูตรทั่วไป	pK _b
เมทอกไซด์	$\text{H}_3\text{C} - \text{O}^-$	$\text{CH}_3 - \text{O}^-$	-2
เอทอกไซด์	$\text{H}_3\text{C} - \text{H}_2\text{C} - \text{O}^-$	$\text{C}_2\text{H}_5 - \text{O}^-$	-3
ไอโซโพรพอกไซด์	$\begin{array}{c} \text{H}_3\text{C} \\ \diagdown \\ \text{CH} - \text{O}^- \\ \diagup \\ \text{H}_3\text{C} \end{array}$	$\text{C}_3\text{H}_7 - \text{O}^-$	-4
เตริต-บิวทอกไซด์	$\begin{array}{c} \text{H}_3\text{C} \\ \\ \text{H}_3\text{C} - \text{C} - \text{O}^- \\ \\ \text{H}_3\text{C} \end{array}$	$\text{C}_4\text{H}_9 - \text{O}^-$	-5

2.9 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

E. Gardner และคณะ [25] ศึกษาการสอดแทรกแอลคอกไซด์ไอออนเข้าสู่ภายในช่องว่างระหว่างชั้นของแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ โดยการตกตะกอนร่วมระหว่างเกลือของโลหะผสมกับแอลกอฮอล์ ได้แก่ เมทานอล เอทานอล โพรพานอลและบิวทานอล จากผลวิเคราะห์ด้วยเทคนิค XRD พบว่า มีการขยายระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นเพิ่มขึ้น ภายหลังการสอดแทรก โดยเมทอกไซด์ไอออนสามารถขยายระยะห่างช่องว่างระหว่างชั้นได้สูงสุดจาก 2.9 อังสตรอม เป็น 4.40 อังสตรอม โดยคาดว่าเกิดการจัดเรียงตัวแบบโมโนเลเยอร์ (monolayer) ร่วมกับไอออนประจุลบชนิดอื่นและโมเลกุลของน้ำภายในช่องว่างระหว่างชั้น แต่จากงานวิจัยของ U. Costantino และคณะ [26] ทำการสอดแทรกแอลคอกไซด์โดยวิธีการแลกเปลี่ยนไอออน พบว่ามีการสอดแทรกเฉพาะโมเลกุลของแอลคอกไซด์ไอออนภายในช่องว่างระหว่างชั้นเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าการสอดแทรกแอลคอกไซด์โดยวิธีการแลกเปลี่ยนแอนไอออนเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าวิธีการตกตะกอนร่วม

B.M. Choudary และคณะ [27] ศึกษาปฏิกิริยา Wadsworth-Emmons โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมกับเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออน จากการศึกษาลักษณะสมบัติของตัวเร่งปฏิกิริยา พบว่าลักษณะพื้นฐานภายหลังการสอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออน เกิดการเกาะรวมกลุ่มกันของอนุภาคส่งผลให้ขนาดอนุภาค

ใหญ่ขึ้น โดยเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ทำการสอดแทรกนั้นปรากฏลักษณะรูปแบบไฮโดรทัลไซต์เช่นเดิมเหมือนรูปแบบก่อนการสอดแทรก แสดงให้เห็นว่าการสอดแทรกไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างภายหลังการสอดแทรก เมื่อนำมาใช้ในการเร่งปฏิกิริยา พบว่าแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ทำการสอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออนมีความว่องไวในการเร่งปฏิกิริยาให้ผลได้ผลิตภัณฑ์สูงถึง 96 เปอร์เซ็นต์โดยใช้เวลาการทำปฏิกิริยาเพียงสองชั่วโมงซึ่งเมื่อเทียบกับเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ไม่ผ่านการสอดแทรกนั้นไม่สามารถเร่งปฏิกิริยาได้ แสดงให้เห็นว่าการสอดแทรกเตริต-บิวทอกไซด์ไอออนเข้าสู่โครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ ส่งผลดีต่อการเร่งปฏิกิริยาได้และใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาล้น

B.M. Choudary และคณะ [28] ทำการศึกษาตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออนผ่านการแลกเปลี่ยนไอออนในการเร่งปฏิกิริยาแอลดอน-คอลเดนเซชัน พบว่าเมื่อทำการสอดแทรกบิวทอกไซด์ไอออนเข้าสู่โครงสร้างของเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ให้ผลได้ผลิตภัณฑ์ 99 เปอร์เซ็นต์โดยใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาเพียง 15 นาที ซึ่งเมื่อเทียบกับงานวิจัยของ K. K. Rao [29] ศึกษาตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ผ่านการเผาและแลกเปลี่ยนไฮดรอกไซด์แอนไอออนในปฏิกิริยาเดียวกัน พบว่าให้ผลได้ผลิตภัณฑ์เพียง 90 เปอร์เซ็นต์โดยใช้เวลาในการทำปฏิกิริยา 30 นาที แสดงให้เห็นว่าตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียม-อะลูมิเนียมกับเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์สอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออนนั้นมีความว่องไวสูงในการเร่งปฏิกิริยามากกว่าในรูปแบบออกไซด์ผสมหรือการสอดแทรกด้วยไฮดรอกไซด์ไอออน

A. Corma และคณะ [2] ศึกษาความว่องไวของตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธุ์ชนิดเบสแบบบรอนสเตดเบส (Bronsted base) และ ลิวอิสเบส (Lewis base) ในการเร่งทรานส์เอสเทอร์ิฟิเคชันของโอเลอิกเอซิดเมทิลเอสเทอร์กับกลีเซอรอล โดยศึกษาเปรียบเทียบจากตัวเร่งปฏิกิริยาไฮโดรทัลไซต์ที่ผ่านการเผาและไฮโดรทัลไซต์ที่ทำการสอดแทรกด้วยไฮดรอกไซด์แอนไอออน พบว่าเมื่อใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาเท่ากันที่ 8 ชั่วโมง ไฮโดรทัลไซต์ที่ทำการสอดแทรกด้วยไฮดรอกไซด์ไอออนเกิดการเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์สูงถึง 98 เปอร์เซ็นต์และให้ผลได้และการเลือกจำเพาะต่อผลิตภัณฑ์สูงประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับ ไฮโดรทัลไซต์ที่ผ่านการเผาให้ผลได้และการเลือกจำเพาะต่อผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เพียง 64 และ 67 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ไฮโดรทัลไซต์ที่ทำการสอดแทรกด้วย ไฮดรอกไซด์ไอออนมีความสามารถในการเร่งปฏิกิริยาดีกว่าไฮโดรทัลไซต์ที่ผ่านการเผา

B.M. Choudary และคณะ [30] ทำการศึกษาการเร่งทรานส์เอสเทอร์ิฟิเคชันของคีโตเอสเทอร์กับแอลกอฮอล์ โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ทำการสอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์

ไอออน พบว่าสามารถเร่งปฏิกิริยาให้เปอร์เซ็นต์ผลได้ผลิตภัณฑ์สูงมากกว่า 90 โดยใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาเพียง 2 ชั่วโมง เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเร่งปฏิกิริยาเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ทำการสอดแทรกด้วยไฮดรอกไซด์ไอออนให้ผลได้ผลิตภัณฑ์เป็น 77 เปอร์เซ็นต์โดยใช้เวลาในการทำปฏิกิริยานาน 12 ชั่วโมงและเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ไม่ผ่านการสอดแทรกนั้นจะไม่เกิดปฏิกิริยาแต่เมื่อทำการเผาให้อยู่ในฟอร์มโลหะออกไซด์ผสมให้ผลได้ผลิตภัณฑ์เป็น 55 เปอร์เซ็นต์โดยใช้ทำปฏิกิริยานาน 12 ชั่วโมง เมื่อนำเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่สอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออนนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่าสามารถนำกลับมาใช้ปฏิกิริยาได้ใหม่หลายครั้ง แสดงให้เห็นว่าเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่สอดแทรกด้วยเตริต-บิวทอกไซด์ไอออนมีความเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในการเร่งทรานส์เอสเทอริฟิเคชันได้ดีกว่าเลเยอร์ดับเบิลไฮดรอกไซด์ที่ไม่ทำการดัดแปรโครงสร้างโดยให้ผลได้ผลิตภัณฑ์สูงและใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาล้น